

Przedmowa do sprawozdania dotyczącego polityki konkurencji za rok 2022

Margrethe Vestager, wiceprzewodnicząca wykonawcza i komisarz ds. konkurencji

W 2023 r. przypada 30. rocznica powstania jednolitego rynku. Jednolity rynek to jedno z największych osiągnięć Unii i jedno z jej najskuteczniejszych narzędzi promowania pokoju, obrony wspólnych wartości i zapewniania społecznego dobrobytu, zbliża bowiem obywateli i przedsiębiorstwa w UE.

Rocznica ta przypada jednak w okresie nacechowanym niepewnością. Świat przechodzi głębokie zmiany. Nasz porządek gospodarczy oparty na zasadach staje się mniej stabilny i przewidywalny. Najgorszą i najtragiczniejszą w skutkach manifestacją tej erozji stabilności jest rosyjska napaść na Ukrainę. Ewoluuująca sytuacja geopolityczna wpływa jednak na jednolity rynek na różne sposoby, czy to za sprawą przeciążonych łańcuchów dostaw, czy też niekorzystnych skutków dla wymiany handlowej. Jednocześnie musimy podejmować działania na rzecz drastycznego ograniczenia emisji dwutlenku węgla i osiągnięcia neutralnej emisyjnie gospodarki światowej, która – na szczęście – ma obecnie swoich zwolenników również poza Unią Europejską. Kolejne wyzwanie stanowi transformacja cyfrowa. Nasza gospodarka, podobnie jak nasza codzienność, wkroczyła w przestrzeń cyfrową. Czasami przestrzeń ta nie jest jednak tak otwarta i kontestowalna, jak powinna.

Wszystkie te zmiany mają poważne konsekwencje: stwarzają nowe zagrożenia, ale też możliwości. Unijna polityka konkurencji odgrywa istotną rolę w łagodzeniu negatywnych skutków transformacji gospodarczej, maksymalizując jednocześnie potencjalne korzyści związane z tą transformacją.

Przechodzenie na gospodarkę cyfrową stwarza ogromne możliwości wzrostu gospodarczego oraz poprawy wydajności. Ten proces będzie nadal postępował. Zasadnicze znaczenie dla utrzymania otwartego i kontestowalnego charakteru rynków cyfrowych będzie miało egzekwowanie reguł konkurencji. Będzie ono iść w parze z egzekwowaniem przepisów aktu o rynkach cyfrowych, który wszedł w życie w listopadzie 2022 r. i ma zastosowanie od maja 2023 r. Akt ten jest ukierunkowany na utrzymanie kontestowalności rynków i położenie kresu nieuczciwym praktykom stosowanym przez przedsiębiorstwa pełniące rolę strażników dostępu w odniesieniu do firm prowadzących działalność online. Komisja zamierza wyznaczyć pierwszych strażników dostępu w 2023 r. i zapewnić, aby od 2024 r. w pełni przestrzegano odnośnych obowiązków i zakazów.

W marcu 2022 r. – zaledwie miesiąc po niesprowokowanej inwazji Rosji na Ukrainę – Komisja przyjęła tymczasowe kryzysowe ramy pomocy państwa, aby umożliwić państwom członkowskim wspieranie przedsiębiorstw, które ucierpiały na skutek wybuchu tej wojny. W marcu 2023 r. ramy te przekształcono w tymczasowe ramy pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych i w okresie transformacji, umożliwiające państwom członkowskim wyjście poza natychmiastowe reagowanie na wykorzystywanie energii jako broni i sprostanie szerszym wyzwaniom przez przyspieszenie transformacji ekologicznej. Dzięki rozszerzeniu zakresu tych ram państwa członkowskie mogą m.in. wspierać inwestycje produkcyjne w wybrane technologie i surowce niezbędne do tej transformacji, w szczególności w przypadku ryzyka ucieczki inwestycji poza UE. Dopilnowaliśmy również, by nasza reakcja na te wyzwania była zgodna z naszymi zasadami: aby zachować integralność jednolitego rynku, zmiany w zakresie pomocy państwa wprowadzono w sposób ukierunkowany i nadano im tymczasowy charakter: nowe przepisy przejściowe mają zastosowanie do 2025 r.

Wraz z przyjęciem rozporządzenia w sprawie subsydiów zagranicznych w listopadzie 2022 r. UE skorygowała pewną nierównowagę: pomoc państwa przyznawana w Unii od dawna była

kontrolowana, natomiast dotacje państw trzecich dla przedsiębiorstw prowadzących na jej terenie działalność gospodarczą pozostawały bez nadzoru. Dzięki temu rozporządzeniu UE wyrówna warunki działania. Już w tym roku Komisja rozpocznie jego wdrażanie i egzekwowanie jego przepisów. Komisja będzie dążyć do tego, aby odpowiednio ukierunkować egzekwowanie tych przepisów oraz aby wraz z rozwojem praktyki decyzyjnej zapewnić jasność i przewidywalność. Pozwoli to zachować otwarty jednolity rynek, taki, w którym wszystkie przedsiębiorstwa konkurują ze sobą na sprawiedliwych i równych warunkach, niezależnie od tego, skąd pochodzą.

Pomimo tak radykalnej zmiany sytuacji i nowych inicjatyw nie spadło tempo codziennych prac związanych z egzekwowaniem zasad konkurencji. W dziedzinie przeciwdziałania praktykom monopolistycznym Komisja wydała decyzje w dwóch sprawach kartelowych na rynkach opakowań metalowych i monomeru styrenu. Jej działania obejmowały również sferę cyfrową. Komisja przyjęła zobowiązania zaproponowane przez Amazon, które stały się prawnie wiążące. Dzięki temu rozwiązała problemy w zakresie konkurencji związane z dostępem sprzedawców do Buy Boxa i programu Prime. Komisja przesłała również pisemne zgłoszenie zastrzeżeń firmie Apple. Z jej wstępnych ustaleń wynikało, że przedsiębiorstwo to mogło doprowadzić do ograniczenia konkurencji na korzyść swojego własnego rozwiązania płatniczego Apple Pay. Pisemne zgłoszenie zastrzeżeń otrzymała także firma farmaceutyczna Teva, w odniesieniu do której stwierdzono wstępnie, że nadużywała systemu patentowego i rozpowszechniała niepochlebne opinie o konkurencyjnych lekach.

W zakresie kontroli połączeń w 2022 r. Komisja przyjęła 368 decyzji i interweniowała w przypadku 18 transakcji. 12 z nich zatwierdziła warunkowo, a dwóch zakazała (wstrzymała planowane nabycie Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering CO., Ltd przez Hyundai Heavy Industries Holdings oraz przejęcie przedsiębiorstwa GRAIL przez spółkę Illumina). Strony odstąpiły od realizacji czterech zgłoszonych transakcji na drugim etapie postępowania wyjaśniającego.

Jeżeli chodzi o kontrolę pomocy państwa, w 2022 r. Komisja przyjęła 195 decyzji na podstawie tymczasowych ram kryzysowych, zatwierdzając 182 środki krajowe zgłoszone przez wszystkie 27 państw członkowskich na kwotę około 670 mld euro pomocy. W ubiegłym roku kontynuowano również wdrażanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Komisja przyjęła decyzje w sprawie niemal 80 środków finansowanych w ramach tego instrumentu. Zatwierdziła też dwa ważne projekty stanowiące przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania dotyczące łańcucha technologii wodorowych.

Ponadto Komisja nadal dokładała starań, aby unijne przepisy pozostawały adekwatne do zakładanych celów, co w związku z dużą dynamiką zachodzących zmian jest ważniejsze niż kiedykolwiek wcześniej. W tym celu w 2022 r. Komisja kontynuowała szeroko zakrojony przegląd unijnych ram polityki konkurencji: przyjęła nowe wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią, nowe wytyczne w sprawie pomocy państwa na sieci szerokopasmowe i nowe przepisy dotyczące porozumień wertykalnych oraz przeprowadziła konsultacje z zainteresowanymi stronami w sprawie zmienionych przepisów dotyczących współpracy horyzontalnej między przedsiębiorstwami.

Wszystko to ma to przygotować Unię na wszelkie wyzwania, jakie mogą pojawić się w ciągu najbliższych 30 lat.
